روزنامه اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی

همشهری

شنبه ۱ دی ۱۴۰۳ ■ سال سی‌وسوم ■ شماره ۹۲۸۵ ■ چهش تولید با مشارکت مردم

■ حضرت امیر المؤمنین علی(ع):
من بنده آن کسی هستم که حتّی یک حرف به من بیاموزد.

■ اذان ظهر: ۱۲:۰۳ ■ غروب آفتاب: ۱۶:۵۵
■ اذان مغرب: ۱۷:۱۵ ■ نیمه شب شرعی: ۲۳:۱۸
■ اذان صبح فردا: ۵:۴۱ ■ طلوع آفتاب فردا: ۷:۱۱

حافظ
اگر چه مستی عشقم خراب کرد ولی
اساس هستی من زان خراب، آبادست

صفحه‌آرا: علیرضا بهرامی

■ پذیرش آگهی: ۸۴۳۲۱۰۰۰
■ چاپ: همشهری
■ تلفن: ۴۸۰۷۵۰۰۰

■ توزیع و اشتراک: موسسه نشر گستر امروز نوین
■ تلفن توزیع: ۶۱۹۳۳۰۰۰
■ تلفن اشتراک: ۶۱۹۳۳۱۱۴

■ دفتر مرکزی: تهران، خیابان ولیعصر (عج)، کوچه شهید سید کمال قریشی، شماره ۱۴
■ کدپستی ۴۵۹۵۶-۱۹۶۶۶ ■ تهران، صندوق پستی ۱۹۳۹۵/۵۴۴۶
■ تلفن: ۲۳۰۲۳۰۰۰، نمابر: ۲۲۰۴۶۰۶۷

■ همشهری: www.hamshahrionline.ir
■ سایت روزنامه: newspaper.hamshahrionline.ir

صفحه آخر

■ صاحب امتیاز: مؤسسه همشهری
■ مدیر مسئول: محسن مهدیان
■ سردبیر: دانیال معمار
■ معاونان سردبیر: شهرام فرهنگی، علی عمادی، شاهین امین، حامد فوقانی
■ مدیر فنی: حامد یزدانی
■ مدیر هنری: مهدی سلامی
■ دبیر عکس: امیر پناهپور

سیاسی و دیپلماتیک:
■ مدیر: حسین ارجلو
شهرنگار:
■ مدیر: پروانه بهرام‌نژاد
■ دبیر: مریم باقرپور
اقتصاد:
■ مدیر: حسین لطفی
■ دبیر: مریم موسی‌پور
تماشاگر:
■ مدیر: امیر محمد یعقوب‌پور
■ دبیر: لیلی خرسند

ایرانشهر:
■ دبیر: زهرا عباسی
تندرستی:
■ مدیر: عیسی محمدی
■ دبیر: مریم سرخوش
سرنخ:
■ مدیر: جواد عزیزی
■ دبیر: محمد جعفری
دانستنیها:
■ مدیر: ساسان شادمان
■ دبیر: زهرا خلجی
سرزمین من:
■ مدیر: محمد باریکانی

جامعه:
■ دبیر: فهیمه طباطبایی
گزارش:
■ مدیر: مسعود میر
■ دبیر: فاطمه عسگری‌نیا
۲۴ (سینما و تلویزیون):
■ مدیر: سعید مروتی
■ دبیر: علیرضا محمودی
صفحه آخر:
■ دبیر: جواد نصرتی
طرح و گرافیک:
■ دبیر: محمدعلی حلیمی

۲درجه کمتر، حال همه بهتر

پویش «۲درجه کمتر» در بیلبوردهای شهری تهران به اکران درآمده است

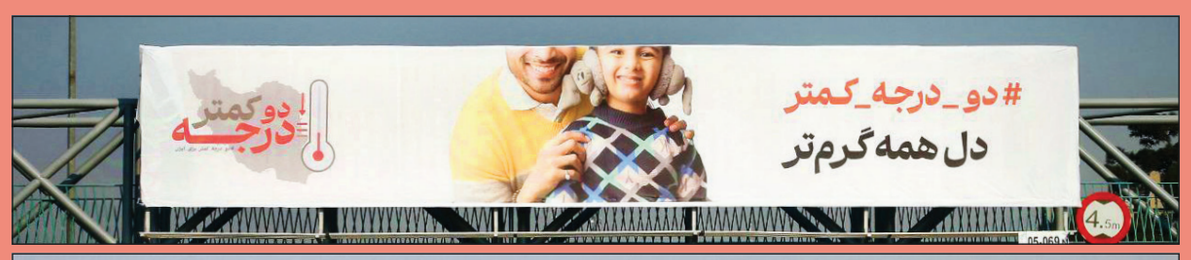

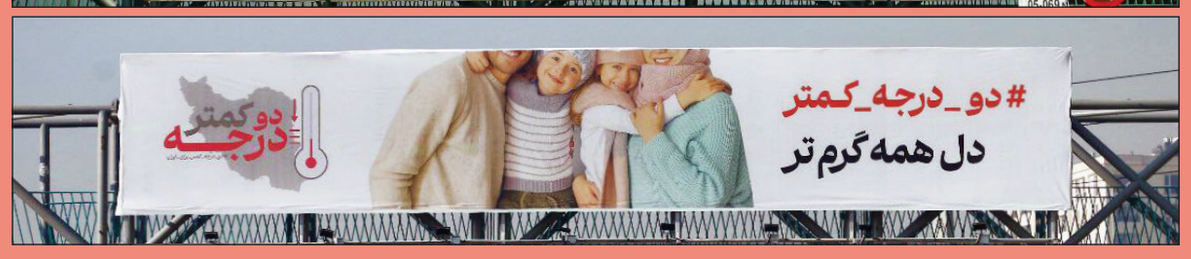

فاطمه عباسی

افزایش فزاینده هزینه‌های انرژی و نگرانی‌های امنیتی در سراسر جهان، کمپین‌های هدفمندی را برای ترغیب شهروندان به کاهش مصرف انرژی راه‌اندازی کرده است. «۲درجه کمتر» یکی از مشهورترین کمپین‌ها در این حوزه است که نشان می‌دهد چگونه تلاش‌های مشارکتی می‌توانند در کنار منافع اقتصادی به پایداری محیطی، امنیت انرژی و انسجام اجتماعی کمک کنند.

پس از آنکه رئیس‌جمهور همزمان با سرد شدن هوا، با انتشار یک ویدئو با اشاره به آلودگی هوا و تأثیرات منفی آن بر سلامت جامعه از همه درخواست کرد دمای وسایل گرمایشی خود را ۲درجه کاهش دهند، پویش «۲درجه کمتر» برای مصرف مسئولانه انرژی آغاز شد و از مردم می‌خواهد تا دمای گرمایش ساختمان‌ها را ۲درجه سانتی‌گراد کاهش دهند. تاکنون علاوه بر اقشار مختلف مردم، سایر مسئولان، فعالان اقتصادی، مدنی و صنوف نیز با پیام ویدئویی یا انجام اقدامات عملی به این کمپین پیوسته‌اند.

مشابه این کمپین در سایر نقاط دنیا برای مقابله با بحران انرژی نیز با موفقیت اجرا شده و حالا در تمامی نقاط کشور در حال اجراست. اما در پایتخت، اکران فرهنگی پویش «۲درجه کمتر» در بیلبوردهای شهری نیز به نمایش در آمده است. در این اکران فرهنگی که از تصاویری مربوط به کاهش ۲درجه‌ای دما استفاده شده است، جملاتی همچون «یه ایران بهتر»، «جمع ما جمع‌تر»، «یه لباس بیشتر»، «یه ایران گرم‌تر» و «حال همه بهتر» را می‌توان روی بیلبوردها مشاهده کرد.

در نهایت اینکه راه‌اندازی و پیوستن مردم به پویش ۲درجه کمتر یک برنامه مقطعی دولت در حمایت از بخش صنعت و اقتصاد کشور است و انتظار می‌رود این ابتکار صرفه‌جویی قابل توجهی در گاز به همراه داشته باشد و تأمین این منبع انرژی را برای ماه‌های سردتر سال تضمین کند. پیوستن به پویش کاهش ۲درجه علاوه بر مشارکت در خیر عمومی، در مقیاس کلان به‌طور مستقیم و غیرمستقیم به نفع اقشار آسیب‌پذیر هم هست. از یک‌سو، صرفه‌جویی در مصرف انرژی باعث کاهش هزینه‌ها و ایجاد منابع مالی برای ارائه خدمات بیشتر به این اقشار خواهد شد و از سوی دیگر، کاهش آلودگی هوا که یکی از اهداف این پویش است، به‌طور خاص برای افراد سالمند، کودکان و کسانی که از بیماری‌های تنفسی رنج می‌برند، بسیار حیاتی است که با مشارکت عمومی قابل دسترس خواهد شد.

مکث

اگر شما هم مانند دیگر هموطنان‌مان به پویش ۲درجه کمتر پیوسته‌اید، این توصیه‌ها برای کاهش مصرف انرژی در خانه به دردتان می‌خورد:

■ با بسته نگهداشتن در اتاق‌های خالی و خاموش کردن بخاری‌های موجود در آنها مقادیر قابل توجهی در مصرف گاز طبیعی صرفه جویی می‌شود.
■ برای متعادل کردن هوای ساختمان به جای باز کردن پنجره‌ها، درجه شوفاژ و بخاری را کم کنید.
■ با پوشیدن لباس مناسب و یا تنظیم دمای محل سکونت بین ۲۱-۱۸ درجه سانتی‌گراد از مصرف بی‌رویه گاز اجتناب کنید.
■ استفاده از سامانه کنترل هوشمند در ساختمان‌های مسکونی موجب صرفه‌جویی حدود ۱۵ درصدی در مصرف سوخت می‌شود.
■ با هواگیری و رسوب زدایی به موقع رادیاتورهای شوفاژ و همچنین دودزدایی از لوله‌ها و کوره بخاری، از اتلاف گاز ممانعت کنید.
■ توجه کنید که اندازه وسیله حرارتی با محل مورد استفاده تناسب داشته باشد.

پونه‌زاری به‌نام پونک

این محله...

سیدسروش طباطبایی‌پور

محله‌ای که در آن گل پونه می‌روید حتما جایی خوش آب‌وهواست؛ چون گل پونه، این گل معطر و صورتی و بنفش، خودرو است و هر کجا دلش بخواهد می‌روید؛ جایی که به او خوش بگذرد و بتواند سری در سرها داشته باشد. و اینگونه بود که روستای پونه در نزدیکی تهران قدیم سبز شد که مردمانش به کشاورزی و دامداری مشغول بودند و نام روستایشان را هم گذاشتند روستای «پونک»!

تاریخ

این روستای ۸۰۰ساله تا اواسط دوره پهلوی دوم بافت روستایی خود را حفظ کرد. براساس سرشماری سال ۱۳۳۵، شمار ساکنان این روستا به ۱۸۱نفر می‌رسید که تمام اهالی با هم قوم‌وخویش بودند. در دوره ناصری، میرزا یوسف مستوفی‌الممالک، صدراعظم ناصرالدین‌شاه مالک آن بود و بعد از مرگش این آبادی همینطور دست‌به‌دست شد تا به عبدالحسین‌میرزا فرمانفرما رسید و او هم آنجا را میان فرزندانش تقسیم کرد. یکی از ویژگی‌های این روستا آن بود که تهرانی‌ها را از کوچه‌پس‌کوچه‌های خود روانه امامزاده داوود (ع) می‌کرد. این محله نسبتا جدید، بیشتر ساکنانش را بعد از پیروزی انقلاب اسلامی پیدا کرد؛ به همین دلیل ساخت‌وسازهای شهری‌اش معمولا امروزی و مدرن است.

جاده خرغلتون

بخش زیادی از محصولات کشاورزی این روستا در آن روزگار با الاغ یا قاطر حمل می‌شد. محلی‌ها می‌گویند روزی یک الاغ با بار گوجه‌فرنگی از جاده‌ای نزدیک به دره پونک در حال عبور بوده که پایش می‌لغزد و به دره می‌غلتد. صاحب این بار از این ماجرا غمگین می‌شود و چون نمی‌توانسته برای خرش کاری کند، کلی آنجا گریه می‌کند. می‌گویند همانجا چندماه بعد بوته‌های گوجه‌فرنگی سبز شده و نام آن گذر را خرغلتون گذاشته‌اند که البته حالا اثری از آن باقی نمانده‌است.

مکان‌ها

این محله از شمال به بلوار سیمون بولیوار، از جنوب به بزرگراه شهید همت، از غرب به بزرگراه ستاری و از شرق به رودخانه پونک و بوستان نهج‌البلاغه محدود است. نمی‌توان از پونک سخن گفت و سری به امامزاده عینعلی و زینعلی نزد. این ۲بزرگوار از نوادگان حضرت سجاد(ع) بودند و بنای این مکان مقدس در حدود سال ۱۳۳۷ ساخته شد. در حیاط این مکان، درخت چناری قدیمی ایستاده که توجه بازدیدکنندگان را جلب می‌کند. یکی از مهم‌ترین میدان‌ها در این منطقه هم میدان پونک است که در اواسط بزرگراه اشرفی‌اصفهانی قرار دارد که البته سال‌هاست از شکل میدان خارج شده و به‌صورت چهارراه درآمده‌است. فروشگاه شهروند، مراکز خرید، ورزشگاه‌ها، بوستان‌ها و مجتمع‌های آموزشی، از دیگر مکان‌های قابل توجه این محله در شمال غرب تهران است.

کوچه‌گرد

محدوده جغرافیایی محله‌های تهران قدیم

لیلا باقری

تهران امروز، شهری شلوغ و پرجنب‌وجوش است و بی‌مرز و حصار، اما تهران قدیم که امروز به‌شکلی متفاوت در خاطره‌ها و کوچه‌ها و خیابان‌های جدید حضور دارد، در ۴جهت شمال، جنوب، شرق و غرب دارای مرزهای مشخصی بود که هنوز آثار آنها در نامگذاری‌ها و تاریخچه‌های تهران به چشم می‌آید. در اینجا می‌خواهیم قدم به قدم، از مرزهای جغرافیایی تهران قدیم صحبت کنیم و در کنار آن، وجه تسمیه‌های مهم این محله‌ها و دروازه‌ها را نیز رمزگشایی کنیم.

■ **شمال تهران قدیم:** خیابان انقلاب فعلی، از پیچ شمیران تا کمی بعد از چهارراه کالج

مرز شمال تهران قدیم از حدود پیچ‌شمیران شروع می‌شد و تا کمی بعد از چهارراه کالج (که به سمت غرب مایل می‌شد و به خیابان سی‌متری یا کارگر کنونی می‌رسید) امتداد داشت. محله دولت اصلی‌ترین محله این محدوده بود و محله‌های کوچک‌تری مانند لاله‌زار، علاءالدوله (فردوسی فعلی)، محله قوام‌السلطنه (سی‌تیر امروزی) را دربرمی‌گرفت. نام «دولت» به این دلیل به این محله داده شد چون اغلب بعد از ساخت یک محله جدید در شمال تهران، اعیان و رجال و سفرا ساکن این محله جدید می‌شدند.

■ **شرق تهران قدیم:** خیابان شهباز (۱۷ شهریور امروزی)، از میدان شهدا تا کمی پایین‌تر از میدان خراسان

محدوده‌ای که از میدان شهدای امروزی شروع می‌شد و تا بعد از میدان خراسان امروزی ادامه می‌یافت، به‌عنوان مرز شرقی تهران شناخته می‌شد. این منطقه یکی از قدیمی‌ترین بخش‌های تهران بود که در آن زمان محله‌هایی چون عودلاجان و توابع عودلاجان، چال‌میدان و توابع چال‌میدان و محله امامزاده یحیی(ع) را شامل می‌شد.

■ **غرب تهران قدیم:** خیابان کارگر؛ از میدان حر تا حوالی میدان راه‌آهن

مرز غربی تهران قدیم از حوالی میدان حر تا میدان راه‌آهن امتداد داشت و محله‌هایی چون سنگلج و توابع سنگلج و محله‌های کوچک‌تری چون درخونگاه، دباغ‌خانه، باغشاه، دروازه گمرک و دروازه قزوین را شامل می‌شد. یکی از دلایلی که این محله‌ها به این نام‌ها معروف شدند، ارتباط شان با مسیرهای تجاری و مواصلاتی تهران به دیگر نقاط کشور بود. نامگذاری «باغشاه» به‌دلیل وجود باغ سلطنتی در این منطقه بود که در کنار ساختمان‌های دولتی و تجاری، شکلی خاص به این محله‌ها می‌داد.

■ **جنوب تهران قدیم:** خیابان شوش؛ از میدان راه‌آهن تا میدان شوش

مرز جنوب تهران قدیم، از خیابان شوش شروع می‌شد و تا میدان راه‌آهن ادامه داشت. این منطقه که به‌عنوان جنوب تهران شناخته می‌شد، شامل محله‌های خانی‌آباد، دروازه‌غار، توابع بازار و پاقاپوق بود. محله دروازه غار که یکی از مهم‌ترین محله‌های جنوبی تهران بود، به‌دلیل نزدیکی‌اش به بلوک غار که بخش زیادی از گندم و غله تهران را تامین می‌کرد اهمیت بسیاری داشت.

این ۴جهت، یعنی شمال از خیابان انقلاب، شرق از خیابان شهباز یا ۱۷شهریور امروزی، غرب از خیابان کارگر و جنوب از خیابان شوش، مرزهای اصلی و جغرافیایی تهران قدیم را تشکیل می‌دادند. با گسترش روزافزون تهران و اضافه‌شدن محله‌ها و مناطق جدید، بسیاری از این مرزها تغییر کردند. اما هنوز هم نام‌ها و تاریخچه‌های این مناطق در دل تهران امروز زنده‌اند؛ دروازه‌های تاریخی که زمانی نقش ارتباطی با دنیای بیرون داشتند، هنوز در ذهن مردم تهران باقی هستند، اگرچه ساختار فیزیکی آنها از بین رفته است.

با اسکن این کیوآرکد پادکست مربوط به یادداشت را بشنوید.

عکس خانه

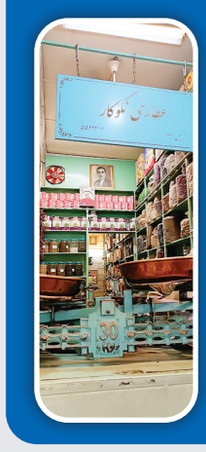

یکی از کاربران فضای مجازی این تصویر را به اشتراک گذاشته و نوشته: «از این مغازه توی بازار، چای خریدیم، چای رو اول الک کرد که اون یه ذره خاکش رو نکشه، بعد بدون هیچی ریخت تو ترازو که وزن خالص باشه، آخرم تو پاکت تحویل داد! آخه یه نوک قاشق خاک چای و یه پاکت کوچیک چه‌وزنی داره؟ واقعا از این همه دقت تو کاسبی لذت بردم.»

تهرانگرام

لباس نو برای ترخیص

بیمارستان مفرح از موقوفات مرحوم «حاج ابوالقاسم مفرح» در سال‌های اولیه راه‌اندازی شرط جالبی برای بیماران داشت و آن هدیه لباس نو موقع ترخیص بود. مهم‌ترین هدف مرحوم مفرح این بود که وقتی فردی دچار رنج و بیماری می‌شود، دغدغه‌ای جز درمان نداشته باشد و نگران هزینه‌های مالی و تهیه دارو و حواشی آن نباشد و بیماری که به بیمارستان ورود می‌کند، در زمان خروج کاملا درمان شده باشد و حتی رخت و لباس نو از بیمارستان در زمان ترخیص دریافت کند. بیمارستان مفرح، قدیمی‌ترین مرکز درمانی محله نازی‌آباد است که سال ۱۳۲۱ شمسی در باغ ۵هکتاری مرحوم «حاج ابوالقاسم مفرح» به بهره‌برداری رسید.

تهران مصور

رهایی آب از دست اژدها

در اساطیر جهان، غیر از کشور چین، اژدها نماد زشتی و اهریمنی است و یکی از شروط نیکنامی پهلوانان گذر از اژدهاست. برخی اژدها را نماد خشکسالی می‌دانند و معتقدند که باید قهرمانی مقدس فرا رسد تا آب را از چنگ اژدها دربیاورد و آب و نور و روشنایی را بر مردمانش جاری کند. گرشاسب، جد رستم هم در شاهنامه به اژدهاکش معروف است و مجسمه آن را مرحوم «غلامرضا رحیم‌زاده ارژنگ» ساخت و سال ۱۳۱۵ در میدان باغ‌شاه قدیم یا میدان حر نصب شد و سال‌هاست این نماد خیر، در حال مبارزه با شر، پیش روی تهرانی‌هاست. این میدان در زمان ناصرالدین‌شاه، هنوز در حاشیه تهران بود و مکان تفریح او و اسب‌سواری. این مجسمه از معدود تندیس‌هایی است که مثل تندیس فردوسی پاکزاد از گذشته‌های دور باقی مانده است.

> مجسمه میدان حر از معدود تندیس‌هایی است که مثل تندیس فردوسی پاکزاد از گذشته‌های دور باقی مانده است

دیروزنامه

تهران و دو آپاراتی شبانه روزی

۳۰سال پیش در همشهری

براساس گزارش منتشرشده در روزنامه ۳۰سال پیش همشهری در چنین روزی، اینگونه به‌نظر می‌رسد که مشکل پنچری، یکی از معضلات اصلی تردد خودروهای شهر تهران است و متهم ردیف اول هم، خرده‌شیشه‌های باقیمانده از تصادفات و میخ‌های نوک تیز آن‌روزها در سطح شهر عنوان شده. در این گزارش از تعداد محدود واحدهای صنفی پنچرگیری در سطح شهر تهران هم گلایه شده و مثلا اعلام شده که تنها ۲واحد صنفی پنچرگیری شبانه‌روزی در سطح شهر تهران وجود دارد.